

працях. У 2004 р. у США відбувся перший всесвітній з'їзд із агролісівництва, була прийнята резолюція стосовно необхідності його широкого упровадження, що свідчить про перспективність та актуальність цього напрямку лісівничої науки.

Гелеш А.В.
НТУ «ХПІ»

ВНЕСОК АСПІРАНТУРИ ЛПІ У РОЗВИТОК НАУКИ І ТЕХНІКИ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ (60-80-ті рр. ХХ ст.)

Розгортання науково-технічного прогресу в середині ХХ ст., підвищення ролі в ньому вищої школи зумовило актуальність підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів через аспірантуру вищих навчальних закладів. У Львівському політехнічному інституті в 60–80-х рр. ХХ ст. приділялася велика увага цьому питанню та була налагоджена досить ефективна система підготовки наукових кадрів через аспірантуру.

Ще в 1944–1945 рр. політехніка розпочала підготовку науково-педагогічних кадрів через цільову аспірантуру. Відкритого прийому в аспірантуру тоді ще не було. Проте інституту дозволили підібрати для аспірантури 15 претендентів (претендентами були працівники інституту, котрі не навчалися в аспірантурі, але самостійно або під керівництвом вчених готували і захищали дисертації). Заповнили, однак, лише третину цих місць. Керівниками аспірантів призначено професорів О.О. Харкевича, С. Бржозовського та Г.І. Погодіна-Алексєєва. З часом удосконалювався підбір кандидатів і підготовка претендентів до вступу у цільову аспірантуру, відповідно збільшувалася їхня чисельність.

Так, станом на 1 січня 1961 р. в аспірантурі ЛПІ навчалось 29 осіб з відривом від виробництва і 30 осіб – без відриву від виробництва за 25 спеціальностями. Щорічно на навчання до аспірантури направляли випускників-відмінників, які виявляли схильність до науково-дослідної роботи, а також брали участь у педагогічній роботі і громадському житті інституту. Тематика дисертацій аспірантів визначалася у руслі фізико-математичних, хімічних, геолого-мінералогічних, технічних, геодезичних, економічних та архітектурних спеціальностей.

Вже у 1970-х рр. підготовку науково-педагогічних кадрів вели зі 55 спеціальностей, профіль яких повністю відповідав потребам важливих галузей науки, народного господарства та інституту. Станом на 1 січня 1971 р. в аспірантурі навчалось 315 осіб, з яких 141 – зараховані з відривом і 174 – без відриву від виробництва. Тобто, за 20 років підготовки науково-педагогічних кадрів через цільову аспірантуру ЛПІ чмсельність аспірантів зросла у 5 разів, а спеціальностей – удвічі.

У 1970 р. наукове керівництво аспірантами здійснювали на кафедрах 92 наукові керівники, з яких 33 – професори, доктори наук. Кожен професор керував роботою чотирьох-п'яти аспірантів, отже половина аспірантів

працювали під керівництвом професорів. У середньому в аспірантурі інституту на кожного наукового керівника припадало 4 аспіранти. Серед вчених, які плідно працювали з аспірантами – професори К.Б. Карандєєв, О.І. Андрієвський, Ю.Т. Величко, Т.І. Юрженко, М.С. Комаров, І.Ф. Монін, Б.Й. Швецький, М.Г. Шульга, М.В. Медвідь та інші. У 1980 р. в аспірантурі навчалось 310 осіб, наукове керівництво якими здійснювали 110 викладачів, з них 43 – професори, доктори наук. Успішно вели підготовку аспірантів професори В.О. Пучин, Г.А. Аксельруд, С.К. Чучмарьов, Б.Й. Швецький та інші.

Таким чином, інститут мав великий колектив висококваліфікованих науковців, які успішно вели підготовку аспірантів. Це підтверджується тим, що з роками збільшувалась чисельність аспірантів ЛПІ, відповідно, зростало число захищених дисертацій.

Голова В.В.
НТУ «ХП»

Родина професора ХТІ Олександра Павловича Лідова

Одному із провідних науковців Харківського технологічного інституту, професору О.П. Лідову, належить вагомий внесок у розробці хімічних технологій, фарбувального виробництва, газової промисловості, нафтової справи та технології жирів наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Однак, у сучасній науковій літературі недостатньо висвітлене його особисте життя.

Народився Олександр Павлович 12 липня 1853 р. на Смоленщині у селищі Ледкіно Бельзького повіту. Після закінчення курсу другої Московської гімназії у 1870 р., вступив на природничий відділ фізико-математичного факультету Московського університету. Після закінчення другого курсу перейшов до Санкт-Петербурзького технологічного інституту на хімічний відділ. Два роки працював учителем фізики та хімії в технічному училищі Мальцева. Пізніше завідував хімічним заводом при мануфактурі А.І. Баранова. Працюючи, там розпочав наукову діяльність та підготував свої наукові статті. Перші публікації з'явилися у 1881 р., зокрема у Журналі Російського фізико-хімічного товариства.

Свою роботу в Харківському практичному технологічному інституті професор розпочав у 1889 р. на посаді ад'юнкт-професора хімічної науки. Того ж року одружився з Вірою Михайлівною Гамбурцевою. Олександр Павлович досить цінував родинне життя і тому весь вільний від роботи час намагався проводити з дружиною. Досить часто, навіть у відрядженнях професор перебував з Вірою Михайлівною. Професор любив свого первістка Гліба і неодноразово брав його у подорожі разом із собою. Так у 1896 р. вони разом відвідали художньо-промислову виставку в Нижньому Новгороді.

Трагічно склалася доля Гліба Лідова, він помер у досить молодому віці. Пізніше Олександр Павлович та Віра Михайлівна вирішили всиновити хлопчика. У 1910 році їхнім прийомним сином став чотирьохрічний Петро,